

SOSYAL SİGORTALAR VE GENEL SAĞLIK SİGORTASI KANUNU

KANUN NUMARASI

: 5510

KABUL TARİHİ

: 31/5/2006

YAYIMLANDIĞI RESMÎ GAZETE

: TARİH: 16/6/2006 SAYI: 26200

YAYIMLANDIĞI DÜSTUR

: TERTİP: 5 CİLT: 45

MADDE 37

DOÇ. DR. MEHTAP YÜCEL BODUR

EVLENME VE CENAZE ÖDENEĞİ

MADDE 37- (Değişik: 17/4/2008-5754/23 md.)

Evlenmeleri nedeniyle, gelir veya aylıklarının kesilmesi gereken kız çocuklarına evlenmeleri ve talepte bulunmaları halinde almakta oldukları aylık veya gelirlerinin iki yıllık tutarı bir defaya mahsus olmak üzere evlenme ödeneği olarak peşin ödenir. Evlenme ödeneği alan hak sahibinin aylığının kesildiği tarihten itibaren iki yıl içerisinde yeniden hak sahibi olması halinde, iki yıllık sürenin sonuna kadar gelir veya aylık bağlanmaz, bu durumda olanlar 60 ıncı maddenin birinci fıkrasının (f) bendi kapsamında genel sağlık sigortalısı sayılır.

Evlenme ödeneği verilmesi halinde, diğer hak sahiplerinin aylık veya gelirleri evlenme ödeneği verilen sürenin bitimini takip eden ödeme döneminden itibaren 34 üncü maddeye göre yeniden belirlenir.

İş kazası veya meslek hastalığı sonucu veya sürekli iş göremezlik geliri, malüllük, vazife malüllüğü veya yaşlılık aylığı almakta iken veya kendisi için en az 360 gün malüllük, yaşlılık ve ölüm sigortası primi bildirilmiş olup da ölen sigortalının hak sahiplerine Kurum Yönetim Kurulunca belirlenip Bakan tarafından onaylanan tarife üzerinden cenaze ödeneği ödenir. Cenaze ödeneği, sırasıyla sigortalının eşine, yoksa çocuklarına, o da yoksa ana babasına, o da yoksa kardeşlerine verilir.

Cenaze ödeneğinin üçüncü fıkrada sayılanlara ödenememesi ve sigortalının cenazesinin gerçek veya tüzel kişiler tarafın-

dan kaldırılması durumunda, üçüncü fıkrada belirtilen tutarı geçmemek üzere belgelere dayanan masraflar, masrafı yapan gerçek veya tüzel kişilere ödenir.

4 üncü maddenin birinci fıkrasının (c) bendi kapsamında sigortalı sayılanlardan ölenlerin hak sahiplerine kendi kurumları tarafından ilgili mevzuat gereği ölüm yardımı hariç cenaze gideri, cenaze nakil gideri ödeneği veya bu mahiyette bir ödemenin yapılması halinde, Kurum tarafından cenaze ödeneği ödenmez.

İLGİLİ MEVZUAT: 657 Sayılı Kanun, Sosyal Sigorta İşlemleri Yönetmeliği, 2018/38 sayılı Genelge

KAYNAKÇA

ARICI Kadir; Türk Sosyal Güvenlik Hukuku, Ankara 2015.

CANIKLIOĞLU Nurşen; 506 Sayılı Sosyal Sigortalar Kanunu Açısından Geride Kalanların Korunması, Yayınlanmamış Doktora Tezi, İstanbul 1997.

GÜZEL Ali/ OKUR Ali Rıza/ CANIKLIOĞLU Nurşen; Sosyal Güvenlik Hukuku, 18. Bası, İstanbul 2020.

KORKUSUZ Refik/ Uğur Suat; Sosyal Güvenlik Hukuku, 3. Baskı, Bursa 2013.

SGK, Ölüm Sigortası İle İş Kazası ve Meslek Hastalığı Sonucu Ölüm Geliri İlk ve İkinci Karar İşlemleri Eğitim Notu, Ankara 2018. (Eğitim Notu)

SÖZER Ali Nazım; Türk Sosyal Sigortalar Hukuku, 4. Baskı, İstanbul 2019.

SÜMER Haluk Hadi; Sosyal Güvenlik Hukuku, Ankara 2020.

TUNCAY A.Can; "5510 Sayılı Kanun Açısından Ölüm Sigortası", Prof. Dr. Ali Güzel'e Armağan, C. 2, İstanbul 2010, 1231-1245.

TUNCAY A.Can/ EKMEKÇİ Ömer; Sosyal Güvenlik Hukuku Dersleri, 20. Bası, İstanbul 2019.

<https://www.sgk.gov.tr/Content/Post/5acb9918-c950-487b-897a-a7eac3cdfc77/Evlenme-Odenegi-2023-01-24-10-04-14>

<https://www.sgk.gov.tr/Content/Post/fd3822ec-1d90-49fb-bd98-09ba1560465a/Cenaze-Odenegi-2024-01-11-02-51-53>

1. EVLENME ÖDENEĞİ¹

5510 sayılı Kanunun ölüm sigortasından hak sahiplerine sağladığı menfaatlardan biri de evlenme ödeneğidir. Evlenme ödeneği; evlenmeleri nedeniyle, gelir veya aylıklarının kesilmesi gereken kız çocuklarına evlenmeleri ve talepte bulunmaları halinde almakta oldukları aylık veya gelirlerinin iki yıllık tutarının bir defaya mahsus olmak üzere peşin olarak ödenmesidir (md. 37/1). 17/4/2008 tarihli ve 5754 sayılı Kanunun 23. maddesiyle evlenme ödeneği alabilecek kişilere ilişkin “eş ve çocuklara” ibaresi “kız çocuklarına” şeklinde değiştirilmiştir. Dolayısıyla ölen sigortalının eşi ve erkek çocukları evlenme ödeneği alamaz. Aynı düzenleme ile bir yıllık tutar da iki yıla çıkarılmıştır².

Evlenme ödeneği alan hak sahibinin aylığının kesildiği tarihten itibaren iki yıl içerisinde yeniden hak sahibi olması halinde, iki yıllık sürenin sonuna kadar gelir veya aylık bağlanmaz, bu durumda olanlar 60. maddenin birinci fıkrasının (f) bendi kapsamında genel sağlık sigortalısı sayılır (md. 37/1). Evlenme ödeneğinin ödenmesi için hak sahibi kız çocuğunun Kuruma başvurusu gerekir. Evlenme tarihi nüfus kütüğüne işlenmemişse, başvuru esnasında evlenme cüzdanının bir örneğinin de Kuruma verilmesi zorunludur³.

Evlenme ödeneği verilmesi halinde, diğer hak sahiplerinin aylık veya gelirleri evlenme ödeneği verilen sürenin bitimini takip eden ödemeden itibaren 34. maddeye göre yeniden belirlenir (md. 37/2).

Evlenme ödeneği alan kız çocuğunun aylığının kesildiği tarihten itibaren iki yıl içinde yeniden hak sahibi olması halinde, ana veya baba dosyasından bu süre içinde tekrar aylık bağlanmayacak, kız çocuklarına bağlanacak ölüm aylıklarının başlangıcı, iki yıllık sürenin dolduğu tarihi takip eden aybaşı olacaktır ve bu dönemde sadece genel sağlık sigortalısı sayılacaklardır⁴. Anne veya babasından dolayı tarafına evlenme ödeneği verilen kız çocuğunun iki yıl içinde eşinin ölümü halinde, eşinden dolayı tarafına ölüm aylığı bağlanacak, ancak evlenme ödeneği verilen ana veya baba dosyasından aylık bağlanmayacaktır⁵. Ayrıca ikinci defa evlenmesi durumunda da yeniden evlenme ödeneği alamayacaktır⁶.

¹ 5510 sayılı Kanunun 37. maddesinin şerhine ilişkin bu çalışmanın esasını, Mehtap Yücel Bodur tarafından yazılmış ve Seçkin Yayınevi tarafından 2021 yılında Ankara’da basılmış olan “Türk ve Avrupa Birliği Sosyal Güvenlik Hukukunda Ölüm Sigortası” başlıklı kitap oluşturmaktadır. Kitabın tam metni ve konu ile ilgili ayrıntılı bilgi için yazarın ilgili eserine bakınız.

² **Tuncay/Ekmekçi**, s. 564. **Sözer**, s.463 dn. 1. **Tuncay**, s.1237.

³ <https://www.sgk.gov.tr/Content/Post/5acb9918-c950-487b-897a-a7eac3cdfc77/Evlenme-Odenegi-2023-01-24-10-04-14>

⁴ **Tuncay/Ekmekçi**, s.565. **Korkusuz/Uğur**, s.398. **SGK**, Eğitim Notu, s.129.

⁵ **SGK**, Eğitim Notu, s.130.

⁶ **Sümer**, s.242.

Belirtilmelidir ki malul kız çocuklarının evlenmeleri halinde ölüm aylıkları kesilmediğinden evlenme ödeneğine hak kazanamazlar⁷.

2. CENAZE ÖDENEĞİ

Ölüm sigortasından sağlanan haklardan biri sigortalının cenaze masraflarının karşılanması amacıyla bir defaya mahsus yapılan cenaze ödeneğidir. Esasında burada geride kalanların doğrudan yaptıkları gerçek masrafların karşılanması söz konusu değildir. Cenaze ödeneği maktu bir yardım olup herkese eşit olarak ödenir⁸. 5510 sayılı Kanunun 37. maddesinin 3. fıkrası uyarınca iş kazası veya meslek hastalığı sonucu veya sürekli iş göremezlik geliri, malullük, vazife malullüğü veya yaşlılık aylığı almakta iken veya kendisi için en az 360 gün malullük, yaşlılık ve ölüm sigortası primi bildirilmiş olup da ölen sigortalının hak sahiplerine Kurum Yönetim Kurulunca belirlenip Bakan tarafından onaylanan tarife üzerinden cenaze ödeneği ödenir⁹. O halde cenaze ödeneğinin ödenebilmesi için yerine getirilmesi gereken şartlar alternatifli olarak sıralanmıştır. Sigortalının iş kazası veya meslek hastalığı sonucu ölmesi halinde aylık veya gelir alması ya da herhangi bir prim bildirilmiş olması gerekmemektedir. Cenaze ödeneğine hak kazandıran bir diğer hal ölen sigortalının sürekli iş göremezlik geliri veya malullük, vazife malullüğü veya yaşlılık aylığı almakta iken ölmesidir. Bundan anlaşılan kendi sigortalılığından dolayı değil de, ölüm aylığı alan hak sahibinin ölmesi durumunda cenaze ödeneğinin söz konusu olmadığıdır. Zira dul ve yetim aylığı alan kişilerin vefatı halinde ölüm yardımı veya cenaze ödeneği ödenmez¹⁰.

Cenaze ödeneği imkânı doğuran son hal ise ölen sigortalının kendisi için en az 360 gün prim bildirilmiş olmasıdır. Öğretide bizim de katıldığımız bir görüşe göre cenazenin kaldırılması için ödenen bir ödeneğin prim şartına bağlanmış olması isabetli bulunmamaktadır¹¹. Cenaze ödeneği, sırasıyla sigortalının eşine, yoksa çocuklarına, o da yoksa ana babasına, o da yoksa kardeşlerine verilir. Ancak ödeneğin bu kimselere ödenmemesi ve cenazenin gerçek veya tüzel kişiler tarafından kaldırılması durumunda, cenaze ödeneği miktarını geçmemek üzere yapılan masraflar, masrafı yapan gerçek veya tüzel kişilere ödenir (md. 37/4). Cenaze ödeneğinin eş dışında çocuklarına, ana babasına veya kardeşlerine ödenmesinde, cenaze ödeneği eşit olarak paylaşılacaktır¹².

⁷ **Güzel/Okur/Caniklioğlu**, s.649.

⁸ **Caniklioğlu**, s.298-299. **Arıcı**, s.397.

⁹ Düzenlemenin ilk halinde asgari ücretin üç katı tutarında bir cenaze ödeneği öngörülmüş idi. Bu miktarın düşürülmesi öğretide eleştiri konusu olmuştur. **Tuncay**, s.1244.

¹⁰ <https://www.sgk.gov.tr/Content/Post/fd3822ec-1d90-49fb-bd98-09ba1560465a/Cenaze-Odenegi-2024-01-11-02-51-53>

¹¹ **Güzel/Okur/Caniklioğlu**, s.650.

¹² **SGK**, Eğitim Notu, s.45.

5510 sayılı Kanun md. 4/1(c) bendi kapsamında sigortalı olanların ölümü halinde hak sahiplerine kendi kurumları tarafından ilgili mevzuat gereği ölüm yardımı hariç cenaze gideri, cenaze nakil gideri ödeneği veya bu mahiyette bir ödemenin yapılması halinde, Kurum tarafından cenaze ödeneği ödenmez (md. 37/5). Zira mevzubahis sigortalıların ölümü halinde 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 210. maddesi uyarınca cenaze giderleri (cenazenin başka yere nakil dâhil) kurumlarınca ödenir. Sürekli veya geçici görevle veyahut 78. maddeye göre (eğitim maksatlı) yurt dışında bulunan Devlet memurlarından ölenlerin ve yurt dışında sürekli görevlerde bulunanların eşleri, bakmakla yükümlü oldukları ana, baba ve çocuklarının cenazelerini yurda getirmek için yapılması zorunlu olan giderler kurumlarınca karşılanır. Ayrıca 208. maddeye göre de devlet memurlarından: memur olmayan eşi ile aile yardımı ödeneğine müstehak çocuğu ölenlere en yüksek Devlet memuru aylığı (ek gösterge dahil) tutarında, memurun ölümü halinde sağlığında bildiri ile gösterdiği kimseye, eğer bildiri vermemiş ise eşine ve çocuklarına, bunlar yoksa ana ve babasına, bunlar da yoksa kardeşlerine en yüksek Devlet memuru aylığının (ek gösterge dahil) iki katı tutarında hiçbir vergi ve kesintiye tabi tutulmaksızın ölüm yardımı ödeneği verilir.

Cenaze ödeneği tutarı her yıl bir önceki yıl için açıklanan Tüketici Fiyatları Endeksi (TÜFE) değişim oranında artırılarak belirlenir. 2024 yılı için cenaze ödeneği miktarı 3.385,00 TL'dir. 5434 sayılı Emekli Sandığı Kanununa tabi sigortalıların cenaze ödeneği kişinin emekli aylığından az olmamak üzere (makam, temsil ve görev tazminatı gibi tazminatlar hariç) 01.01.2023-30.06.2023 dönemi için 19.000 gösterge rakamının memur maaş katsayısı ile çarpımı olan 8.240 TL'dir¹³. Bu tutar 1.7.2024-31.12.2024 dönemi için $19.000 \times 0,907796 = 17.248,12$ TL tutardan az olamayacaktır. Belirtilmelidir ki öğretide bu miktar çok yetersiz bulunarak eleştirilmektedir¹⁴. Cenaze ödeneğinde zamanaşımı, hakkın doğduğu tarihten itibaren beş yıldır.

¹³ <https://www.sgk.gov.tr/Content/Post/fd3822ec-1d90-49fb-bd98-09ba1560465a/Cenaze-Odenegi-2024-01-11-02-51-53>

¹⁴ **Güzel/Okur/Caniklioğlu**, s.650, dn.135.